

**VESELĪGUMA UN
UZTURVĒRTĪBAS NORĀŽU
IZMANTOŠANA PĀRTIKAS
PRODUKTIEM IEVIEŠOT ES
NORMATĪVOS AKTUS
LATVIJĀ.**

**Gunta Evardsone
Zemkopības ministrija
2012.Gada 17.oktobrī.**

VISPĀRĪGIE PRINCIPI

Uzturvērtības un veselīguma norādes marķēšanā, noformēšanā un reklāmā var izmantot tikai tad, ja tās atbilst:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 20.decembra **Regulas Nr.1924/2006** “Par uzturvērtības un veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem” prasībām.

REGULAS DARBĪBAS JOMA

Regulā noteiktās prasības par pārtikas produktu uzturvērtības un veselīguma norādēm:

- marķējumā;
- noformējumā vai
- reklāmā

piemēro pārtikas produktiem, ko piegādā galapatērētājam

REGULAS DARBĪBAS JOMA

Regulas prasības piemēro arī pārtikas produktiem, kuri ir paredzēti piegādei:

- restorāniem;
- slimnīcām;
- skolām;
- ēdnīcām un
- līdzīgām sabiedriskās ēdināšanas iestādēm.

REGULAS DARBĪBAS JOMA

Preču zīmes, zīmolvārdi vai brīvi izvēlēti nosaukumi, kurus var interpretēt kā uzturvērtības vai veselīguma norādi – drīkst lietot tikai tad, ja marķējumā, noformējumā vai reklāmā ir pievienota līdzīga uzturvērtības vai veselīguma norāde, kas atbilst Regulas prasībām.

KAS IR NORĀDE?

Norāde ir jebkurš ziņojums, kas **nav obligāts** saskaņā ar Kopienas vai valstu normatīvajiem aktiem, tostarp ilustrēts, grafisks vai jebkāda veida simbolisks atveidojums, kurš liek domāt, vai netieši norāda, ka pārtikas produktam ir sevišķas īpašības.

NORĀŽU LIETOŠANA NEDRĪKST -

- būt kļūdaina, neskaidra vai maldinoša;
- mudināt pārmērīgu produkta patēriņu;
- netieši norādīt, ka daudzveidīgs uzturs parasti nevar nodrošināt nepieciešamo uzturvielu daudzumu;
- tekstuālā, ilustrētā, grafiskā vai simboliskā attēlojumā norādīt uz organisma funkciju izmaiņām.

NORĀŽU ZINĀTNISKAIS PAMATOJUMS

Uzturvērtības un veselīguma norādes pamato ar **vispārpieņemtajiem zinātniskiem pierādījumiem** (starptautisko, nacionālo pētniecības institūtu atzinumi; mācību grāmatas; monogrāfijas; pētījumu rezultāti; zinātniskās publikācijas u.c.).

NORĀŽU IZMANTOŠANA

Norāžu lietošana ir pieļaujama, ja:

saskaņā ar vispārpieņemtajiem zinātniskajiem pierādījumiem **ir pierādīts**, ka norādē minētās vielas

- klātbūtnei,
- neesamībai vai
- samazinātam daudzumam

pārtikas produktam ir labvēlīga fizioloģiska ietekme

NORĀŽU IZMANTOŠANA

Norāžu lietošana ir pieļaujama, ja:

- norādē minētā uzturviela ir tādā veidā, ko organisms spēj izmantot;
- vidusmēra patērētājs var saprast norādē aprakstīto labvēlīgo ietekmi;
- norāde attiecas uz pārtikas produktu, kas gatavs patēriņam saskaņā ar ražotāja norādījumiem.

INFORMĀCIJA PAR UZTURVĒRTĪBU

Ja marķējumā tiek lietotas **uzturvērtības vai veselīguma norādes**, tad **uzturvērtības marķējums** saskaņā ar Direktīvu 90/496 **ir obligāts.**

(Padomes direktīva 90/496 par pārtikas produktu uzturvērtības marķējumu tiks atcelta 2014.gada 13.decembrī.)

INFORMĀCIJA PAR UZTURVĒRTĪBU

- Marķējumā **jānorāda** informācija par:
 - enerģētisko vērtību;
 - olbaltumvielu;
 - oglekļa hidratu;
 - cukuru;
 - tauku;
 - piesātināto taukskābju;
 - šķiedrvielu; un
 - sāls daudzumu.

UZTURVĒRTĪBAS NORĀDE

- **Uzturvērtības norāde** ir jebkura norāde, kas tieši vai netieši norāda, ka pārtikas produktam ir sevišķi labvēlīgas uzturīpašības, ko rada:
 - enerģētiskā vērtība (vērtība kalorijās),
 - uzturvielas vai citas vielas klātbūtne vai neesamība.

Piemēri:

- *“Samazināts kaloriju daudzums”*
- *“Ar zemu tauku saturu”*
- *“Šķiedrvielu avots”*

PRASĪBAS UZTURVĒRTĪBAS NORĀŽU LIETOŠANAI

Atļautas tikai tās **uzturvērtības norādes**, kas:

- ir uzskaitītas Regulas Nr.1924/2006 pielikumā (ar papildinājumu 09.02.2010. Regulā Nr.116/2010);
- un **atbilst šajā Regulā noteiktajām prasībām.**

SALĪDZINOŠĀS UZTURVĒRTĪBAS NORĀDES

- salīdzināšana ir pieļaujama starp vienas un tās pašas kategorijas pārtikas produktiem;
- salīdzinājums attiecas uz vienādu pārtikas produktu daudzumu;
- salīdzina attiecīgā produkta sastāvu ar vairākiem tās pašas kategorijas produktiem, tai skaitā - citu zīmolvārdu produktiem.

VESELĪGUMA NORĀDE

Ir jebkura norāde, kas pauž, liek domāt vai netieši norāda, ka pastāv saikne starp pārtikas produktu vai kādu tā sastāvdaļu un veselību.

VESELĪGUMA NORĀŽU LIETOŠANA

Veselīguma norādes atļauj lietot tad, ja
marķējumā vai reklāmā iekļauj informāciju:

- kas uzsver dažāda uztura un veselīga dzīvesveida nozīmi;
- par pārtikas produkta daudzumu un patēriņa veidu, kāds ir nepieciešams, lai panāktu norādīto labvēlīgo ietekmi;

VESELĪGUMA NORĀŽU LIETOŠANA

- Ja nepieciešams, iekļauj paziņojumu personām, kurām vajadzētu izvairīties no attiecīgā produkta lietošanas;
- Ja nepieciešams – brīdinājums, kas norāda, ka pārmērīgas lietošanas gadījumā varētu apdraudēt veselību.

IEROBEŽOJUMI VESELĪGUMA NORĀŽU LIETOŠANĀ

- Nav atļautas norādes, kurās apgalvots, ka attiecīgā pārtikas produkta **nelietošana** var ietekmēt veselību;
- Norādes par svara zaudēšanu un ātrumu vai lielumu;

IEROBEŽOJUMI VESELĪGUMA NORĀŽU LIETOŠANĀ

Nav atļautas norādes par ieteikumiem, ko
snieguši individuāli ārsti vai veselības speciālisti
un tādas asociācijas, kuru sniegtos ieteikumus un
ierosinājumus nereglamentē ES tiesību akti vai
attiecīgie valstu noteikumi.

IEROBEŽOJUMI VESELĪGUMA NORĀŽU LIETOŠANĀ

Veselīguma norādes ir aizliegtas:

- ja tās neatbilst Regulas 1924/2006 vispārīgajām prasībām;
- ja Komisija nav piešķirusi atļauju saskaņā ar Regulu Nr.1924/2006 un tās nav iekļautas atļauto norāžu sarakstā.

VISPĀRĪGA (FUNKCIONĀLA) VESELĪGUMA NORĀDE

Apraksta vai attiecas uz:

- uzturvielu vai citu vielu nozīmi augšanā, attīstībā un organisma funkciju veikšanā,
- psihes un uzvedības funkcijām;
- svara kontroli, svara samazināšanu, izsalkuma sajūtas samazināšanu, sāta sajūtas pieaugumu, ar uzturu uzņemtās enerģijas samazināšanu.

Piemēri:

- *“B6 vitamīns veicina imūnsistēmas darbību”*
- *“Cinks palīdz uzturēt ādas veselību”*
- *“Dzelzs palīdz samazināt nogurumu un nespēku”*

SAMAZINĀTA SLIMĪBAS RISKĀ VESELĪGUMA NORĀDES

Norādes par samazinātu slimības risku norāda, ka pārtikas produkta lietošana būtiski mazina kādas cilvēka saslimšanas riska faktoru.

Piemēri:

- *“Ir pierādīts, ka augu sterīni pazemina / samazina holesterīna līmeni asinīs. Augsts holesterīna līmenis ir riska faktors saslimšanai ar asinsvadu un sirds slimībām”*
- *“Ir pierādīts, ka košļājamā gumija, kas saldināta ar 100 % ksilītu, samazina zobu aplikumu. Zobu aplikums lielā daudzumā ir kariesa veidošanās riska faktors bērniem”*

VESELĪGUMA NORĀDES, KAS ATTIECAS UZ BĒRNU ATTĪSTĪBU UN VESELĪBU

Norādes, kas attiecas uz bērnu attīstību un veselību.

Piemēri:

- *“Bērnu normālai augšanai un attīstībai nepieciešamas neaizstājamās taukskābes”*
- *“Bērnu kaulu normālai augšanai un attīstībai nepieciešams kalcijs un D vitamīns “*

PIETEIKUMA SAGATAVOŠANA

Norādījumi pieteikuma sagatavošanai un noformēšanai ir atrodamī Komisijas 18.04.2008 **Regulā Nr. 353/2008**, ar ko izveido īstenošanas noteikumus pieteikumiem par veselīguma norāžu atļaujām saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr.1924/2006 15.pantu.

PIETEIKUMA SAGATAVOŠANA

Ražotājam, sagatavojot pieteikumu, ieteicams izmantot Komisijas un EFSA izveidotās **vadlīnijas** (*Final scientific and technical guidance for applicants for preparation and presentation of the application for authorisation of a health claim*):

<http://www.efsa.europa.eu/en/scdocs/scdoc/530.htm>

PIETEIKUMĀ IEKĻAUJAMĀ INFORMĀCIJA

- dati par iesniedzēju;
- uzturviela vai cita viela, pārtikas produkts vai pārtikas produktu kategorija, kam ir paredzēts lietot norādi;
- zinātnisko pētījumu kopijas un cita informācija, kas attiecas uz konkrēto norādi un pierāda tās atbilstību Regulas prasībām;

PIETEIKUMĀ IEKĻAUJAMĀ INFORMĀCIJA

- Ja nepieciešams, atsauce par informāciju, kura būtu jāuzskata par īpašumtiesību informāciju;
- Norādes formulējuma priekšlikumi;
- Pieteikuma kopsavilkums.

(Regulas Nr.1924/2006 15.3.pants)

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Gunta.Evardsonsone@zm.gov.lv

Tel.: 67027629